VADELİ İŞLEM VE OPSİYON PİYASASI TEMİNATLANDIRMA POLİTİKASI

1. AMAÇ

Bu Politikanın amacı; Başkent Menkul Değerler A.Ş. ("Şirket") bünyesinde Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası ("VİOP") nezdinde gerçekleştirilen işlemler için alınacak teminatlara ilişkin esasları, müşteri segmentleri itibarıyla uygulanacak teminatlandırma yöntemlerini ve marj uygulamalarını, teminat tamamlama ve pozisyon kapatma süreçlerini ve bu süreçlere ilişkin görev ve sorumlulukları belirlemektir.

Politika; Şirketin piyasa, kredi ve operasyonel risklerini sınırlamayı, müşteri bazında teminat yeterliliğinin sürekli ve sağlıklı bir şekilde izlenmesini, İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş. ("Takasbank") tarafından talep edilen teminatların eksiksiz ve zamanında karşılanmasını ve Şirketin kendi risk toleransına uygun ek güvenlik marjlarının oluşturulmasını sağlamayı amaçlamaktadır.

2. KAPSAM

Bu Politika; Şirket nezdinde VİOP'da pay vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri, endeks vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri, döviz vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri, emtia vadeli işlem sözleşmeleri ile Borsa İstanbul A.Ş. ("Borsa") bünyesinde işlem gören diğer türev araçlarda pozisyon alan tüm müşteri gruplarını kapsar.

Politika kapsamındaki müşteri segmentleri aşağıdaki gibidir:

- Portföy yönetim şirketleri tarafından yönetilen yatırım fonları ve emeklilik yatırım fonları ("Yatırım Fonları"),
- Gerçek kişi müşteriler ("Bireysel Müşteriler"),
- Şirketin kendi nam ve hesabına gerçekleştirdiği işlemler (portföy/piyasa yapıcılığı faaliyetleri, ayrı bir risk limiti çerçevesinde değerlendirilir ve bu Politikanın doğrudan kapsamı dışındadır).

Bu Politika, Şirketin VİOP üyeliği kapsamında imzaladığı Takasbank Merkezi Karşı Taraf (MKT) üyelik sözleşmesi, Borsa İstanbul VİOP işlem esasları ve ilgili SPK düzenlemeleri ile birlikte ve onlarla çelişmeyecek şekilde uygulanır. Çelişki halinde mevzuat ve Takasbank/Borsa düzenlemeleri öncelikli olarak uygulanır.

3. TANIMLAR VE KISALTMALAR

Terim	Tanım
SPK	Sermaye Piyasası Kurulu
Borsa / VİOP	Borsa İstanbul A.Ş. bünyesindeki Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası
Takasbank	İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş. - VİOP'de Merkezi Karşı Taraf (MKT) hizmeti veren takas kuruluşu

Başlangıç Teminatı	Takasbank tarafından, açılan veya açılacak pozisyon için ilgili sözleşmeye göre belirlenen ve pozisyon açılışında bulundurulması zorunlu olan asgari teminat tutarı
Sürdürme Teminatı	Açık pozisyonun devamı için bulundurulması gereken, başlangıç teminatının altında kalmayacak şekilde Takasbank tarafından belirlenen asgari teminat seviyesi
Takasbank Teminatı	Takasbank tarafından gün içi/gün sonu risk hesaplamalarına (SPAN benzeri portföy bazlı risk yöntemleri dahil) göre belirlenen, üye/müşteri bazında bulundurulması zorunlu teminat tutarı
Şirket Marjı / Ek Teminat Marjı	Şirketin, Takasbank tarafından talep edilen teminat tutarının üzerine, kendi risk yönetimi politikası çerçevesinde bireysel müşteriler için uyguladığı ilave güvenlik payı
Teminat Tamamlama Çağrısı Margin Call)	Müşteri teminatının, belirlenen eşiğin altına inmesi halinde müşteriden ek teminat yatırması talep edilen bildirim süreci
Cari Teminat	Müşterinin VİOP işlemleri için Şirket ve/veya Takasbank nezdinde bulundurduğu nakit, kıymet ve menkul kıymet teminatlarının toplamı
Yatırım Fonu	Portföy yönetim şirketleri tarafından kurucu/yönetici sıfatıyla yönetilen ve SPK mevzuatına tabi yatırım fonu, emeklilik yatırım fonu ve benzeri kolektif yatırım kuruluşları
Bireysel Müşteri	Yatırım Fonu tanımına girmeyen, gerçek veya tüzel kişi statüsündeki tüm müşteriler
Kredi Komitesi	Şirket bünyesinde piyasa ve kredi risklerinin izlenmesinden sorumlu komite

4. YASAL VE KURUMSAL DAYANAK

Bu Politika aşağıda belirtilen mevzuat ve düzenlemeler esas alınarak hazırlanmıştır:

4.1 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu ve ilgili SPK tebliğleri (Yatırım Hizmetleri ve Faaliyetleri ile Yan Hizmetlere İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ ve ilgili diğer tebliğler),

4.2 Borsa İstanbul A.Ş. Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası Yönetmeliği ve VİOP İşlem Esasları Genelgeleri,

4.3 İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş. (Takasbank) Merkezi Karşı Taraf Uygulama Usul ve Esasları, Teminat Yönetimi ve Risk Yönetimi düzenlemeleri,

4.4 Şirketin Yönetim Kurulu tarafından onaylanmış Risk Yönetim Politikası, İç Kontrol Sistemi ve İç Denetim düzenlemeleri,

4.5 Şirketin VİOP Üyeliği çerçevesinde Borsa ve Takasbank ile akdettiği üyelik/katılımcılık sözleşmeleri.

5. GENEL İLKELER

5.1 Şirket, VİOP'de gerçekleştirilen tüm müşteri işlemlerinde, Takasbank tarafından talep edilen teminat tutarlarının eksiksiz, zamanında ve sürekli olarak karşılanmasını temel ilke olarak kabul eder.

5.2 Teminat yönetiminde uygulanacak esaslar, müşteri segmentine (Yatırım Fonu / Bireysel Müşteri) göre farklılaştırılır; farklılaştırmanın temel amacı, müşteri tipine özgü risk profili ve operasyonel yapı dikkate alınarak Şirketin teminat açığı riskine karşı korunmasıdır.

5.3 Teminat seviyeleri hiçbir koşulda Takasbank tarafından talep edilen başlangıç ve sürdürme teminatlarının altında kalamaz. Şirket marjı uygulamaları her zaman Takasbank teminatına ek/ilave niteliğindedir, ikame edici değildir.

5.4 Teminat hesaplamaları gün içinde gerçek zamanlıya en yakın sıklıkta, gün sonunda ise Takasbank'tan alınan resmi teminat bildirimleri esas alınarak yapılır.

5.5 Teminat olarak kabul edilecek nakit ve nakit dışı kıymetler (DİBS, hisse senedi, yatırım fonu katılma belgesi, döviz vb.) ve bunlara uygulanacak değerleme katsayıları, Takasbank tarafından belirlenen esaslara ve Şirketin ilgili alt düzenlemesine uygun olarak belirlenir.

5.6 Teminat yeterliliğinin sağlanamadığı durumlarda uygulanacak teminat tamamlama çağrısı ve pozisyon kapatma süreçleri, müşteriye önceden bildirilen ve müşteri sözleşmelerinde yer alan esaslara göre, ayrım yapılmaksızın tüm müşteri segmentlerine tutarlı şekilde uygulanır.

5.7 Bu Politikada belirlenen oran ve eşikler, piyasa koşulları, oynaklık seviyeleri ve Takasbank uygulamalarındaki değişiklikler doğrultusunda Kredi Komitesi önerisi ile güncellenebilir; önemli değişiklikler Yönetim Kuruluna bilgi verilerek yürürlüğe girer.

6. MÜŞTERİ SEGMENTLERİNE GÖRE TEMİNATLANDIRMA ESASLARI

6.1. Yatırım Fonları İçin Teminatlandırma Esası

Portföy yönetim şirketleri tarafından yönetilen Yatırım Fonları adına VİOP'da gerçekleştirilen işlemlerde, Şirket teminat olarak Takasbank tarafından hesaplanan ve bildirilen teminat tutarını esas alır ve herhangi bir ilave marj uygulamaz.

- Yatırım Fonu hesapları için Şirket nezdinde tutulması istenen teminat tutarı = Takasbank Başlangıç/Sürdürme Teminatı (ek marj uygulanmaz).
- Bu yaklaşımın gerekçesi; Yatırım Fonlarının SPK mevzuatına tabi, portföy yönetim şirketleri tarafından profesyonel olarak yönetilen, fon iç tüzükleri ve risk limitleri ile kendi içinde sıkı şekilde sınırlandırılmış, ayrıca portföy yöneticisinin günlük risk takibine tabi yapılar olmasıdır.
- Yatırım Fonu hesaplarında teminat tamamlama çağrısı, Takasbank teminat tutarının altına inilmesi halinde derhal devreye girer; herhangi bir ek tolerans/marj payı bulunmadığından bildirim ve tamamlama süreci standart süre içinde yürütülür.
- Şirket, Yatırım Fonu hesaplarını yöneten portföy yönetim şirketleri ile yapılan sözleşmeler ve operasyonel protokoller çerçevesinde, teminat bildirimlerinin gün içi en kısa sürede ilgili portföy yönetim şirketine iletilmesini sağlar.
- Yatırım Fonları için ek marj uygulanmaması, Şirketin bu hesapları izlemekten muaf olduğu anlamına gelmez; gün içi risk izleme ve teminat tamamlama süreçleri aynı titizlikle, ancak Takasbank teminat tutarı baz alınarak yürütülür.

6.2. Bireysel Müşteriler İçin Teminatlandırma Esası (Takasbank Teminatı + Şirket Marjı)

Bireysel Müşteriler için Şirket, Takasbank tarafından hesaplanan teminat tutarına ilave olarak, kendi risk yönetimi politikası çerçevesinde belirlenen bir ek güvenlik marjı ("Şirket Marjı") uygular. Bu uygulamanın amacı; bireysel müşterilerin profesyonel risk yönetimi kapasitesinin Yatırım Fonlarına kıyasla daha sınırlı olması, piyasa oynaklığının ani yükseldiği dönemlerde teminat tamamlama sürecinin gecikmesi riski ve Şirketin Takasbank'a karşı taşıdığı MKT yükümlülüğünün korunmasıdır.

Bireysel Müşteri hesapları için uygulanacak teminat tutarı aşağıdaki formülle hesaplanır:

Şirket Nezdinde Müşteri Hesaplarında Bulundurulması Gereken Teminat = Takasbank Teminatı × (1 + Marj Oranı)

Marj Oranı, müşteri ve sözleşme bazında risk seviyesine göre kademelendirilmiş olup asgari ve azami sınırları aşağıdaki tabloda belirtilmiştir. Nihai oranlar Kredi Komitesi tarafından önerilir ve Genel Müdürlük onayı ile yürürlüğe girer:

Risk Kategorisi / Ürün Grubu	Asgari Marj Oranı	Azami Marj Oranı
Endeks vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri	%10	%20
Pay (hisse) vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri	%10	%50
Döviz vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri	%0	%30
Emtia vadeli işlem sözleşmeleri	%0	%30
Yüksek oynaklık / düşük likidite dönemi (Kredi Komitesi kararıyla)	%20	%90

Marj oranının kademelendirilmesinde aşağıdaki kriterler esas alınabilir:

- İşlem yapılan sözleşmelerin likiditesi ve fiyat oynaklığı (volatilite),
- Genel piyasa koşulları ve Takasbank'ın olağanüstü durumlarda (stres dönemleri) teminat parametrelerinde yaptığı değişiklikler.

6.3. Segmentler Arası Ortak Hükümler

- Her iki segmentte de teminat olarak kabul edilecek kıymetler ve uygulanacak değerleme katsayıları Şirketin ilgili alt düzenlemesinde ayrıca belirlenir ve Takasbank'ın kabul ettiği teminat enstrümanlarıyla sınırlıdır.
- Bir müşterinin Yatırım Fonu veya Bireysel Müşteri segmentinde sınıflandırılması, müşteri hesap açılış bilgileri ve hesabın hangi tüzel/gerçek kişi adına işlediği esas alınarak Operasyon Bölümü tarafından yapılır.
- Segment değişikliği gerektiren durumlarda (örn. bir fonun tasfiyesi, hesabın yeniden sınıflandırılması) teminat hesaplama yöntemi en geç bir sonraki işlem günü itibarıyla güncellenir.

7. ŞİRKET MARJININ BELİRLENMESİ, GÖZDEN GEÇİRİLMESİ VE ONAY SÜRECİ

7.1 Bireysel Müşteriler için uygulanacak Şirket Marjı oranları, Kredi Komitesi tarafından en az [3] ayda bir gözden geçirilir; piyasa koşullarında ani ve önemli değişiklik (yüksek oynaklık, likidite sıkışıklığı, Takasbank teminat parametrelerinde ani artış vb.) olması halinde gözden geçirme süresi beklenmeksizin revizyon yapılabilir.

7.2 Marj oranı revizyon önerileri, dayanak analiz (volatilite, stres testi, geçmiş margin call istatistikleri) ile birlikte Kredi Komitesine sunulur.

7.3 Kredi Komitesi tarafından uygun bulunan oranlar yürürlüğe girer; oran aralıklarının bu Politikada belirlenen sınırların dışına çıkarılması ancak Yönetim Kurulu onayı ile mümkündür.

7.4 Yürürlüğe giren marj oranı değişiklikleri, ilgili işlem gününden önce müşterilere Şirketin bildirim kanalları (internet sitesi, SMS/e-posta, işlem platformu bildirimleri) aracılığıyla duyurulur.

8. TEMİNAT TAMAMLAMA ÇAĞRISI VE POZİSYON KAPATMA (LİKİDASYON) ESASLARI

8.1. Teminat Tamamlama Çağrısı (Margin Call)

- Müşteri teminatının, ilgili segment için geçerli asgari teminat seviyesinin (Yatırım Fonlarında Takasbank teminatı; Bireysel Müşterilerde Takasbank teminatı + Şirket Marjı) altına inmesi halinde, Şirket tarafından müşteriye teminat tamamlama çağrısı sabah 09.30 da yapılır. Saat 14.30 a kadar pozisyonlarını azaltması veya ek teminat göndermesi istenir.
- Teminat tamamlama çağrısı, Şirketin müşteri sözleşmesinde ve işlem platformunda belirtilen kanallar (SMS, e-posta, çağrı merkezi, platform bildirimi) üzerinden, çağrının yapıldığı gün başında müşteriye iletilir.
- Müşterinin teminat tamamlama için tanınan süre, Şirketin müşteri sözleşmesinde belirlenen ve Borsa/Takasbank düzenlemeleri ile uyumlu süre (genellikle çağrının yapıldığı işlem günü veya en geç bir sonraki işlem günü) içinde tamamlanır.

8.2. Pozisyon Kapatma

- Teminat tamamlama çağrısına süresi içinde uyulmaması halinde, Şirket müşteri sözleşmesinde yer alan yetki çerçevesinde, müşteri pozisyonlarını teminat açığını karşılayacak ölçüde re'sen kapatma hakkına sahiptir.
- Pozisyon kapatma sürecinde, mevcutsa önce nakit dışı teminatların değerlendirilmesi, ardından açık pozisyonların piyasa fiyatından kapatılması esastır; pozisyon kapatma işlemleri Şirketin İşlem Aracılığı birimi tarafından iç prosedüre göre uygulanır. Pozisyonlar kapatıldıktan sonra takas operasyon tarafından tekrar tüm viop pozisyonları kontrol edilir.
- Yatırım Fonu hesaplarında pozisyon kapatma süreci, ilgili portföy yönetim şirketi ile eş zamanlı bilgilendirme yapılarak ve mevzuatta fonlara özgü olarak öngörülen ilave bildirim yükümlülükleri varsa bunlara uyularak yürütülür.
- Hatalı pozisyon kapama durumunda şirketin hatalı işlemler prosedüründe yer alan hükümler uygulanır.